

BİR DE BİZDEN DİNLEYİN

GİRİŞ

- Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa süregiden, çoğunlukla olağanüstü durum ve olayları yine olağanüstü kahramanlara bağlayarak anlatan halk hikâyelerine masal denir.
- Masalın sözcük olarak Türkçeye halk dilinde adap ve öğütleri aktaran söz manasındaki “mesel” sözcüğünden geçmiş (Yardımcı ve Tuncer, 2002) olduğundan hareketle toplum ve özellikle çocuklar üzerinde birçok işlevinden söz edilebilir. Masal, çocukların hayal dünyasını, ifade becerisini, olay ve olgulara bakışlarını, dil ve düşünme kabiliyetlerini geliştiren bir halk edebiyatı ürünüdür (Türkben, 2018).

- Masalların eğitsel işlevi dikkate alındığında kullanılan dilden kültür ve değerlere kadar hepsine dikkat edilmelidir. Çünkü masallar, toplumun ahlaki, sosyal ve toplumsal değerlerini yansıtmaktadır. Çocuğun içinde yaşadığı topluma ait ahlaki ve insani değerleri eğlenerek öğrenmesinde masalların önemli bir yeri vardır (Karatay, 2007).
- Çocuklar, masallardaki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirerek iyiyi ve doğruyu benimserken kötü ve yanlışları da öğrenip bunlara mesafeli durmaktadır. Çünkü masalarda kötüler cezalandırılır, iyiler ise her zaman mükâfatlandırılır (Gedik, 2020).

- Eğitimde masallara çok önem verilmesinin yeni olmadığı Çin, Fenike ve İbrani eğitim sistemlerinde masalların ön planda tutulmasından anlaşılmaktadır. Eski Yunanlılarda da masalın eğitimde önemli bir yeri vardı. Nitekim Eflatun, eğitimin amacının bedenle ruh arasında ahenk sağladığını, eğitimin mitolojiden başlayarak yapılması gerektiğini savunur. Bu sebeple eğitim tarihinin başlangıcından günümüze dek, masalın özellikle çocuk eğitiminde önemi ve yararı üzerinde durulmuştur (Yardımcı ve Tuncer, 2002).

ÜLKEMİZDE DE EĞİTİMİN TÜM KADEMELERİNDE MASALLARDAN YARARLANILMAKTADIR.

SEVİYE	5.Sınıf
ETKİNLİK ADI	Dur- Düşün- Yorumla
KAZANIM/ AÇIKLAMALARI	<p>Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.</p> <p>Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.</p> <p>Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.</p> <p>a) Çizgi film vb. izletilerek örtülü anlamlar hakkında çıkarımda bulunulması sağlanır.</p> <p>b) Öğrencilerin dinlediklerindeki/izlediklerindeki tutarlılığı sorgulamaları sağlanır.</p>
UYGULAMA	<p>Öğretmen seçtiği bir Anadolu Masalı'nı öğrencilere izletir. (MEB Anadolu Masalları Youtube kanalından seçilebilir.)</p> <p>Masalı öğrencilerin dikkatli bir şekilde dinlemelerini ister. (Örnek: Tencerecik Masalı)</p> <p>Öğretmen masalın belli bölümlerinde videoyu durdurur ve çeşitli sorular sorar. (Örnek: Pazardan tencereyi alan kız eve döndüğünde annesi onu nasıl karşılamış olabilir? Tencere dile gelince nine ne düşünmüş olabilir? Anne dolmaların nereden geldiğini sormuş mu, sormadıysa neden burası masalda ucu açık bırakılmış olabilir?)</p> <p>Masalın önemli kısımlarında durdurup soruları soran öğretmen, öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerini sağlar.</p> <p>Ardından masal en başından tekrar izletilir ve yorumlarla masal içeriğinin benzerliği karşılaştırılır.</p>

Kaynak: Türkçe Dersi Öğretim Programı

SEVİYE	6.Sınıf
ETKİNLİK ADI	Kim Başlayacak?
KAZANIM/AÇIKLAMALARI	<p>Hikâye edici metin yazar.</p> <p>a) Öğrencilerin zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirlemeleri, hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinde anlatacaklarının taslağını oluşturmaları sağlanır.</p> <p>b) Öğrenciler yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendiği kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir.</p>
UYGULAMA	<p>Öğretmen önceden seçtiği bir Anadolu masalının önemli bölümlerini ayırıp kağıtlara yazar.</p> <p>Bu bölümler: Giriş tekerlemesi, giriş, asıl olayın geçtiği bölüm, sonuç ve sonuç tekerlemesi. (Ana olay etrafında yer alan yardımcı olaylar da bölüm olarak ayrılabilir)</p> <p>Sınıfı 5 gruba ayırır.</p> <p>Her gruba masalın bir bölümünü dağıtır.</p> <p>Ardından gruplara 5 dakika kendi aralarında görüşmeleri için süre verir.</p> <p>Verilen süre bittikten sonra masalın son halini birleştirmesi için tüm gruplar iş birliği yapar.</p> <p>Bu etkinlik sonucunda öğrenciler masalı oluşturan olaylar, başlangıç ve bitiş formelleri gibi unsurlarının masal içindeki yeri ve önemi hakkında fikir sahibi olmuş olurlar. Aynı zamanda hikâye edici metinlerde yer alan olayların sıralamasının nasıl olması gerektiğini uygulamaya dökmüş olurlar.</p>

Kaynak: Türkçe Dersi Öğretim Programı

SEVİYE	7.Sınıf
ETKİNLİK ADI	Abartma Ya Hu!
KAZANIM/AÇIKLAMALARI	Metindeki söz sanatlarını tespit eder. Kişileştirme (teşhis), konuşurma (intak), karşılık (tezat) ve abartma (mübalağa) söz sanatları verilir.
UYGULAMA	<p>Öğretmen, sade bir ifade ve abartılı bir ifadeyi tahtaya yazar. İki cümle arasındaki farkı öğrencilere vurgular. Ardından masalarda abartılı ifadelerin yer aldığı bölümlerden okur. Sonra öğrencilerden verdiği örnek cümleleri abartılı ifadelerle tamamlamalarını ister.</p> <p>Örnek: (Limon Kız Masalı) Limon kız güzelmiş. (Sanatsız)</p> <p>Limon Kız öyle güzelmiş ki en parlak yıldızlar bile onun yanında ışığını yitirmiş.</p> <p>Limon Kız o kadar dünyalar güzeliymiş ki başka diyarlardan onu görmeye gelenler olurmuş. Limon Kız o kadar güzelmiş ki güzelliği tüm diyarlarda söylene söylene destanlaşmış.</p> <p>Öğrencilerin tamamlayacağı örnekler:</p> <p>Limon Kız o kadar akıllıymış ki ...Limon Kız o kadar bencilmiş ki...Limon Kız o kadar cesurmuş ki ...Limon Kız o kadar üşengeçmiş ki ...Limon Kız o kadar korkakmış ki...Limon Kız o kadar yardımsevermiş ki...Bu etkinlik sayesinde öğrenciler cümleleri nitelemeyi, imgelemeyi, söz sanatlarından abartmayı kullanmayı, masalın zihinde canlanmasını ve anlatımın daha akıcı olmasını öğrenmiş olurlar.</p>

Kaynak: Türkçe Dersi Öğretim Programı

SEVİYE	8.Sınıf
ETKİNLİK ADI	Sen Olsaydın
KAZANIM/AÇIKLAMALARI	<p>Dinleme stratejilerini uygular.</p> <p>Seçici, yaratıcı, eleştirel, empati kurarak, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar.</p> <p>Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.</p>
UYGULAMA	<p>Öğrencilerde dinleme becerilerini geliştirme ve empati kurma amacıyla sınıfta bir Anadolu Masalı dinletilir.</p> <p>Dinleme öncesinde öğrencilerden masal kahramanlarının yerine kendilerini koymaları istenir.</p> <p>Ardından dinlenen masal metni öğrenciler tarafından canlandırılır.</p> <p>Kahramanlar dışında boşta kalan bir öğrenci masal anlatıcısı olur ve masalı o anlatır.</p> <p>Kahramanlarla kendilerini özdeşleştiren öğrencilere öğretmen tarafından bazı sorular sorulur. Bu sorularla empatik dinleme becerisi ölçülmeye çalışılır. (Örnek: Anadolu Masallarından Çilli Tavuk ve Yavruları.) (Tüm arkadaşlar seni reddedince nasıl hissettin, tarlayı ekerken buğdayların çıkacağına olan umudun var mıydı? Kaz, tavşan, ördek ve horoz bu sorum da sizlere: sizler neden Çilli Tavuk'a yardım etmediğiniz halde buğday yemeye gittiniz?)</p> <p>Masala göre soru çeşitliliği artırılır ve öğrencilerin düşünmesi ve masalın verdiği mesajı açıklamaları teşvik edilir. Hem empatik dinleme hem de doğaçlama yetenekleri geliştirilmeye ve keşfedilmeye çalışılır.</p>

Kaynak: Türkçe Dersi Öğretim Programı

PROJEMİZİN BENZERLERİNDEN FARKI

Masallarla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- “MEB” Anadolu Masalları Youtube Kanalı ,
- Eba Tv aracılığıyla öğretmenlere “Masal Anlatıcılığı Kursu” verilmesi,
- MEB tarafından Anadolu Masalları Projesi kapsamında Anadolu Masal Okulları,
- Ve birçok tez, makale örneği...

PROJEMİZİN DİĞER ÇALIŞMALARDAN FARKI

- Fakat biz bu projemizi tasarlarken yaşadığımız yeri temel aldık. Okulumuz Çerkezköy'ün Kızılpınar ilçesinde yer almaktadır. Çerkezköy iş imkanlarının çokluğu sebebiyle her yıl çok sayıda göç almaktadır. Ve bu göçlerin büyük bir kısmını ülkemizin doğu şehirleri ve yabancı ülkeler oluşturmaktadır. Yabancı uyruklu sınıf arkadaşlarımıza ve göç etmiş olan öğrencilerimize baktığımız zaman onların bu projelerle tanışmadığına şahit olduk.

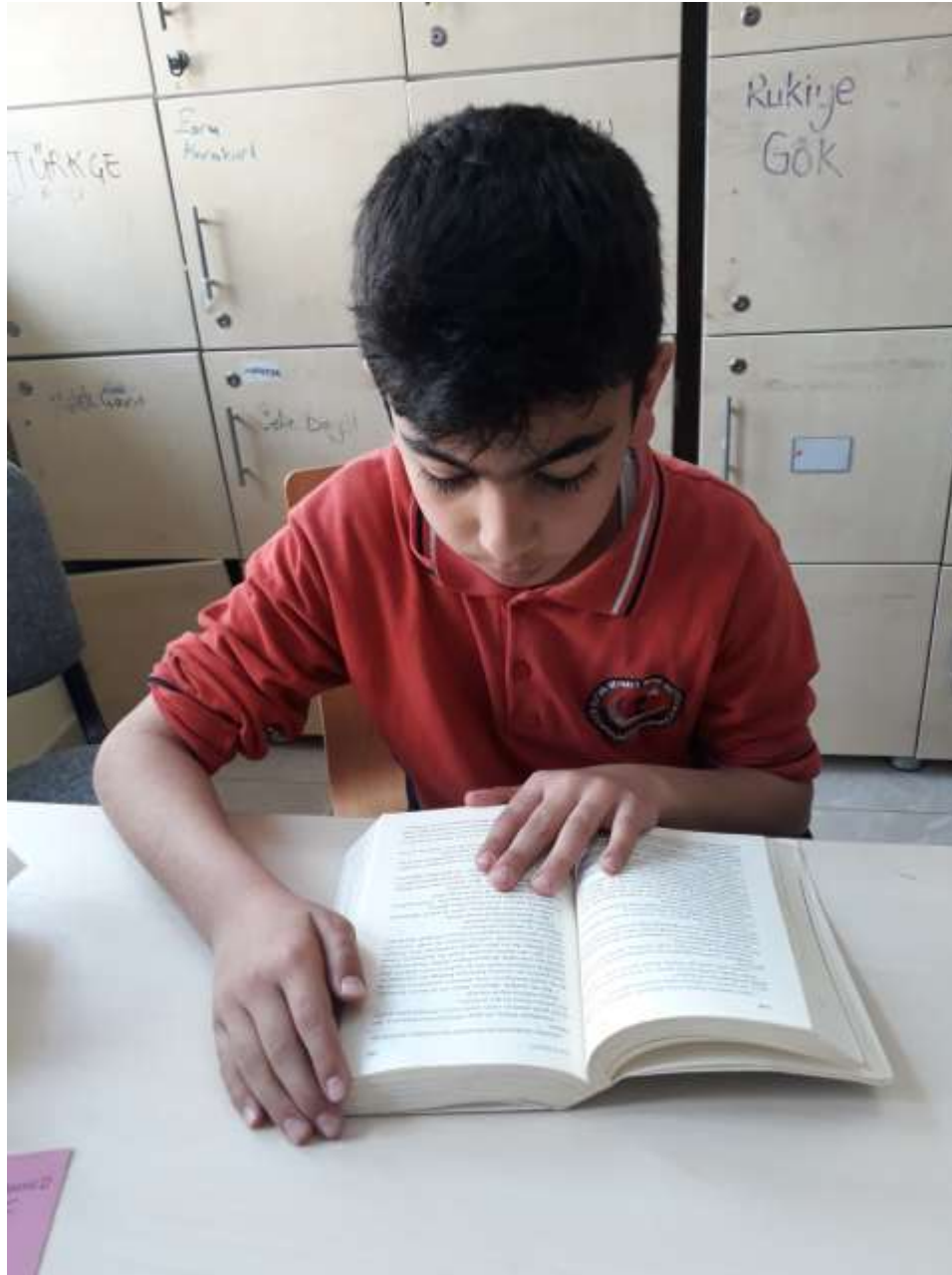

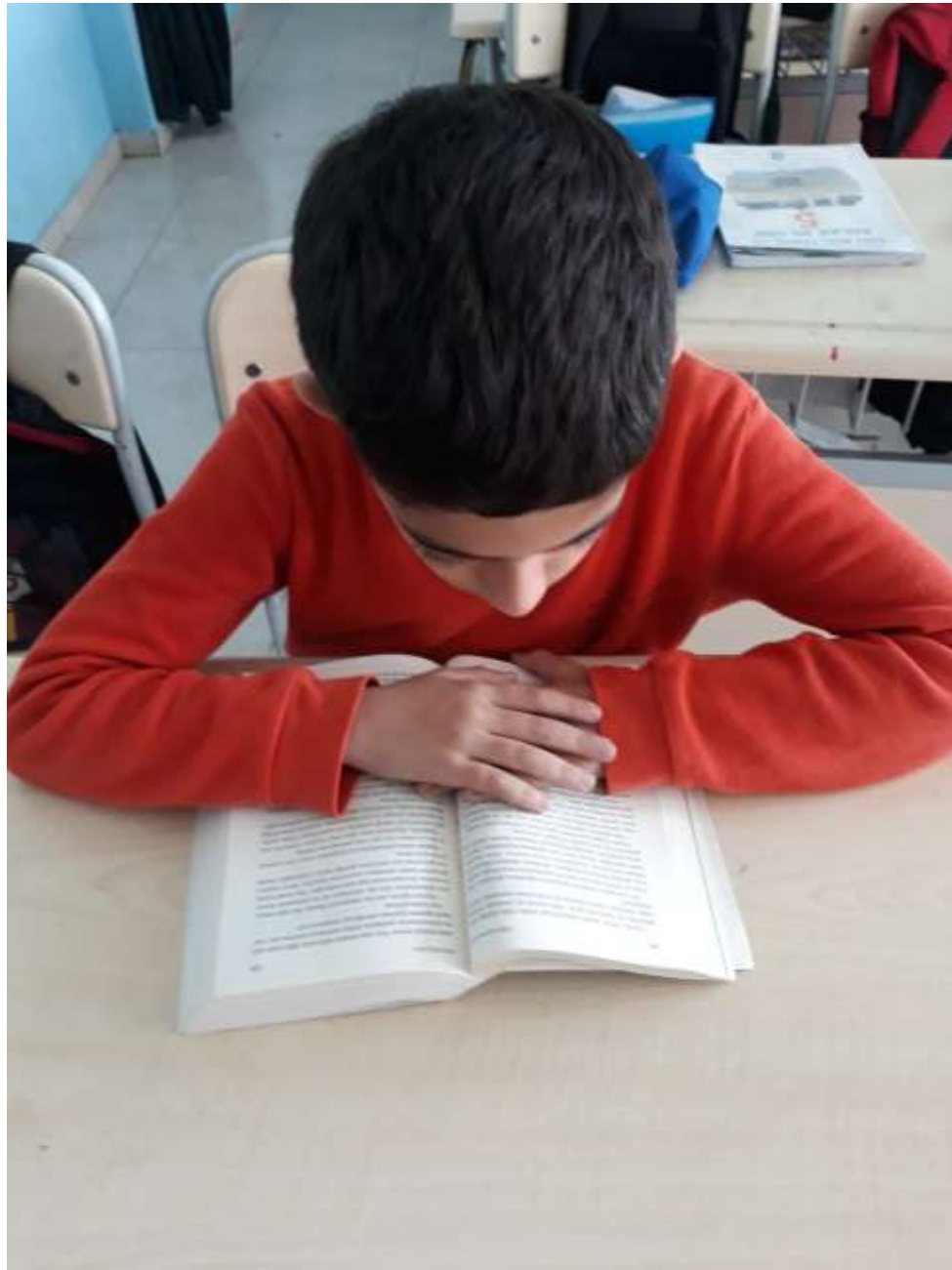
- Yapmış olduğumuz anket sonucunda ise büyük bir kısmının masallarla tanışmadığına, evlerinde bir masal kültürü oluşmadığını belirledik. Masalların, çocuklar için bu kadar çok yararı varken biz de kendi arkadaşlarımız ve öğrencilerimiz için kendi masal projemizi oluşturduk.

- Bu projemize “Bir de Bizden Dinleyin” ismini koyarken yukarıda belirttiğimiz projelere de değinmiş olduk çünkü şunu çok iyi biliyoruz. En iyi öğrenme yapıp yaşayarak gerçekleştirilen öğrenmedir. Biz de kendi masallarımızı kendimiz seslendirmek istedik. Böylelikle arkadaşlarımız hem masallarla tanışacak hem de yürüttüğümüz bu masal projesinde etkin bir rol alacaktı.

YÖNTEM

- Öğrencilerin masal hakkındaki tutumlarını görebilmek için nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmıştır. Anket forumunda 8 soru sorulmuştur.(Ek 2) Anket: bireylerin demografik özelliklerini, tercihlerini belirlemek için ya da bir konu, durum, olay hakkında bilgi toplamaya yönelik çeşitli soruların bir araya getirilmesiyle oluşturulan veri toplama aracıdır.(Metin 2014).

- Nicel araştırmaya ek olarak, öğretmenlerimizin görüşlerini alabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmış görüşme formunu kullandık (Ek 3) Yapılandırılmış görüşme: Yapılandırılmış görüşmede görüşme soruları, görüşme öncesinde belirlenip standart biçimde katılımcılara yöneltilecek şekilde hazırlanmaktadır. (Karasar. 1999). Bu formda öğretmenlerimize 7 soru yönelttik.

- Öncelikle, araştırma sorunumuzu doğru bir şekilde tespit edebilmek amacıyla hazırlanmış olduğumuz yapılandırılmış görüşme formunu kullanarak okulumuzda görev alan öğretmenlerimizle bir görüşme gerçekleştirdik.

- Araştırmanın örneklemini ise bizim okulumuzu temel alarak hazırladık. Çünkü: okulumuz Tekirdağ/Çerkezköy'ün Kızılpınar semtinde bulunmaktadır. Çerkezköy, fabrika sayısının fazla olması sebebiyle iş imkanları gelişmiş bir ilçedir. Bu sebepten dolayı her yıl çok sayıda göç almaktadır. Kızılpınar da göç eden insanların yaşadığı bir semttir. Bu semtin nüfusunu incelediğimiz zaman çoğunluğunun ülkenin doğusundan gelen ve yabancı uyruklu ailelerden(Özbek, Suriyeli, Afgan, Arap) oluştuğunu görmekteyiz. Semtimiz birçok aileye ev sahipliği yaptığından dolayı araştırmamız için önemli bir kaynak olmuştur.

- Öğretmenlerden elde ettiğimiz bilgiler ışığında öğrencilerimizin daha önce masallarla tanışıp tanışmadığını görebilmek, evlerinde masal kültürünün olup olmadığını anlamak, ufak kardeşlerinin masallarla tanışıp tanışmadığını öğrenmek amacıyla okulumuzun tüm öğrencilerine masallarla ilgili bir anket uyguladık. Bu anketi “Sıfır Atık” projesine uygun olarak kağıt kullanmadan “Google Anket” üzerinden oluşturduk ve okul, sınıf grupları aracılığıyla hazırladığımız bu anketleri tüm öğrencilere ulaştırdık. Ulaştığımız sonuçları şemalaştırdık.

- Araştırmamız, masalların yorumlama, özetleme, kendini ifade edebilme süreçlerine olan etkisini belirlemeye yönelikti. Bunları sayısal bir şekilde belirlemememiz gerekiyordu. Biz de seçmiş olduğumuz bir grup öğrenciye masal dinletmeden önce okuduğunu anlama, özetleme, yorumlama becerilerini ölçen “ön test” uyguladık. Masal dinlettikten sonra yine bu becerileri ölçen “son test” uyguladık. Elde ettiğimiz verileri şemaya döktük.

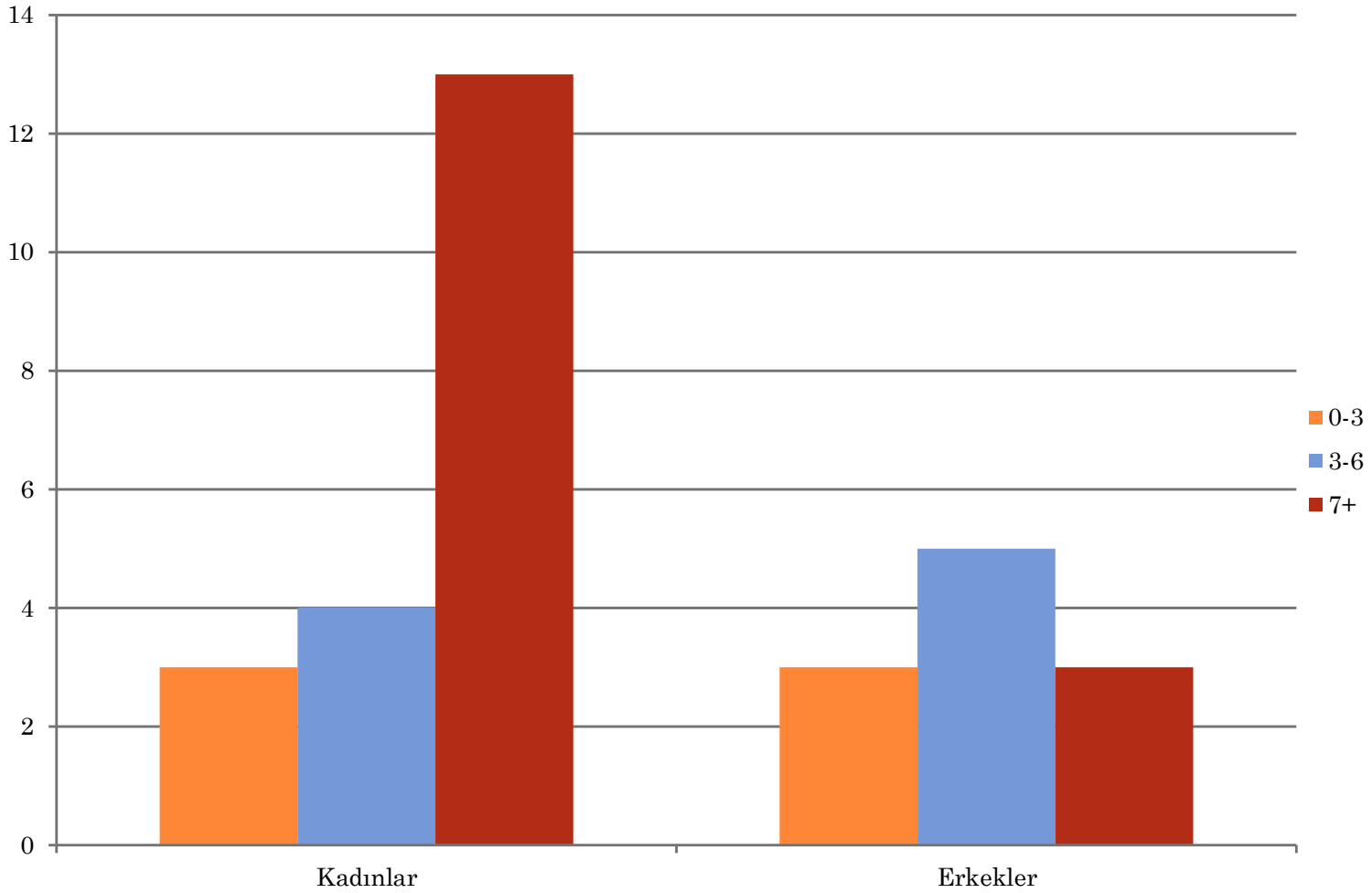

TABLO VE GRAFİKLER

- Öğretmenlerimize ilk olarak: Dersine girdiğiniz sınıflarda akademik başarısı düşük, kendini rahatlıkla ifade demeyen, okuduğunu anlamayan, kelime hazinesi (içinde bulunduğu yaş aralığı dikkate alınarak) gelişmemiş, özetleme becerisi eksik öğrencilerle karşılaşıyor musunuz? Sorusunu yönelttik.
- Bu sonuçları Tablo 5’te gösterdik.

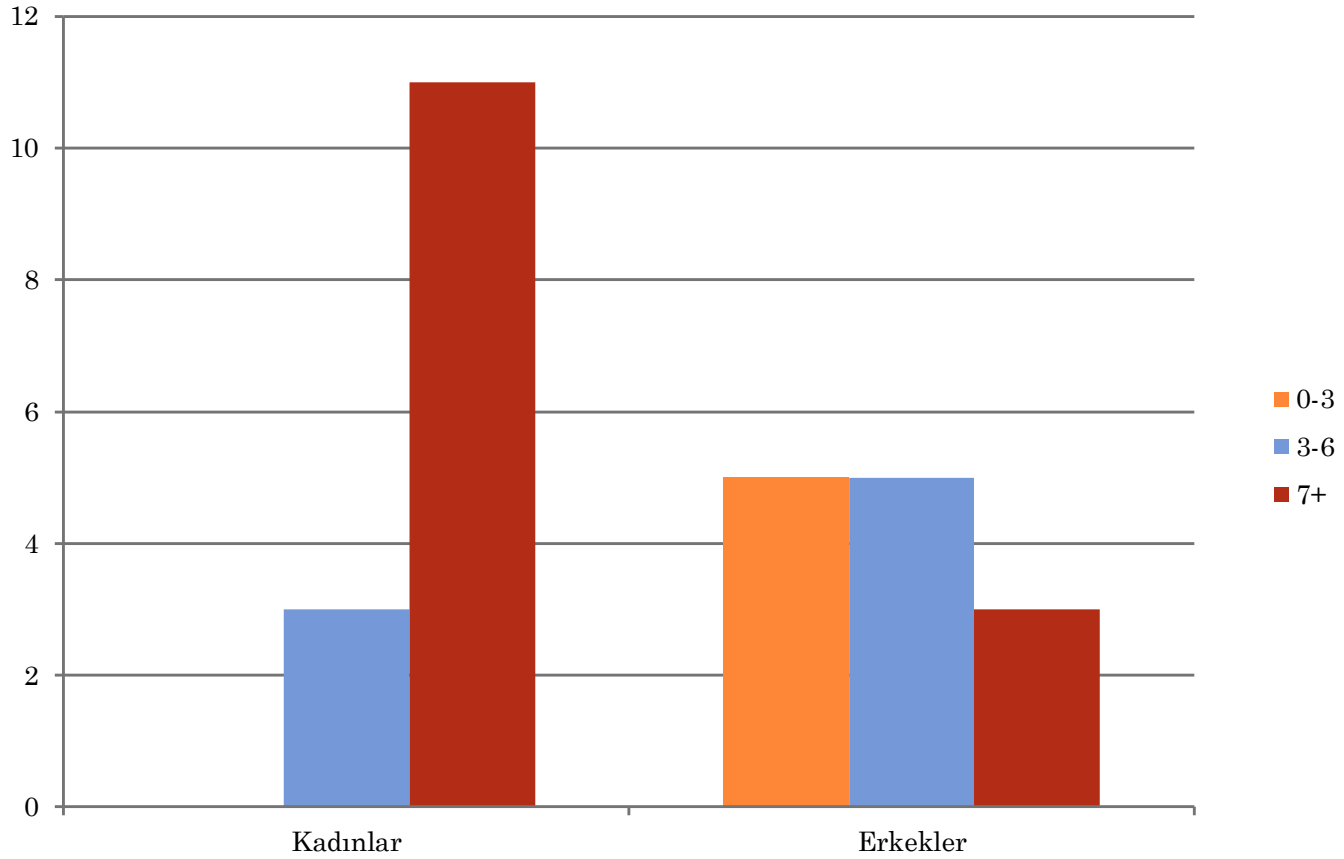
TABLO 5

- Öğretmenlerimize ikinci olarak: Derslerine girdiğiniz sınıfta, çeşitli sebeplerden dolayı ülkemize göç etmiş ailelerin çocukları eğitim alıyor mu? Sorusunu yönelttik ve almış olduğumuz cevapları Tablo 6'da gösterdik.

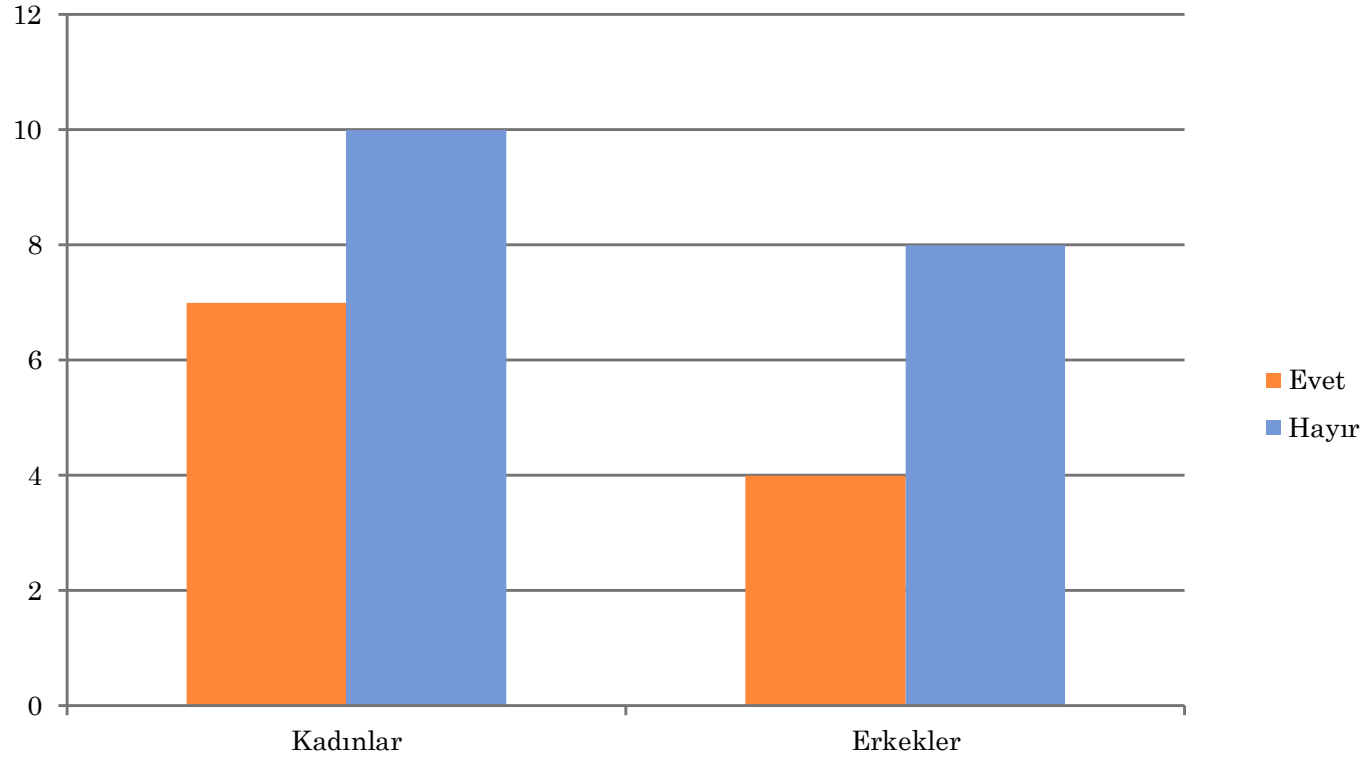
TABLO 6

- Öğretmenlerimize üçüncü olarak: Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürünü yeterince benimsediğini, kelime hazinelerinin yeterince gelişmiş olduğunu, okuduklarını anladıklarını ve kendilerini rahatlıkla ifade edebildiklerini düşünüyor musunuz? Sorusunu yönelttik. Cevapları Tablo 7’de ifade ettik.

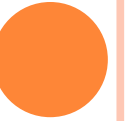
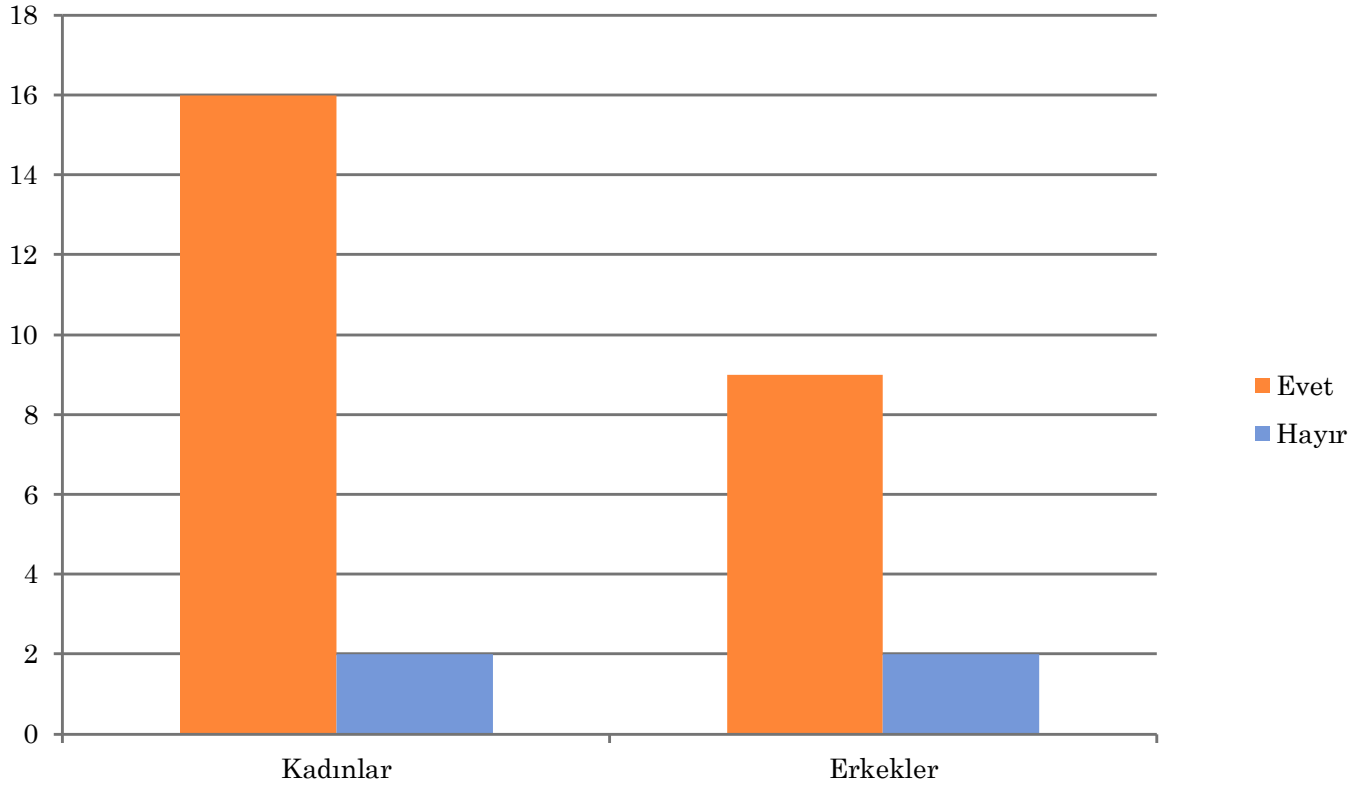
TABLO 7

- Öğretmenlerimize dördüncü olarak: Karşılaşılan bu sorunlar ortadan kalkarsa akademik başarının yükseleceğini, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürünü benimseyip kendilerini daha rahat ifade edebileceklerini düşünüyor musunuz? Sorusunu sorduk ve aldığımız cevapları Tablo 8’de gösterdik.

TABLO 8

- Tablo 9’da ise görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin demografik özelliklerini belirledik

TABLO 9

Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı	Sayı	%		
Kadın	19	%60,3		
Erkek	11	%39,7		
Cinsiyete Göre Yaş Dağılımı	20-25 Yaş	25-30 Yaş	30-35 Yaş	40-45 Yaş
Kadın	4	7	6	2
Erkek	1	2	8	0
Cinsiyete Göre Çalışma Süreleri	0-5 Yıl	5-10 Yıl	10-15 Yıl	
Kadın	11	7	1	
Erkek	5	6	0	

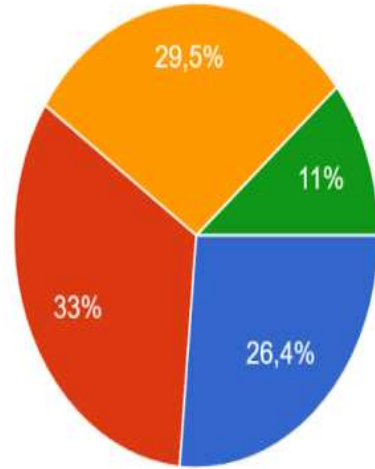
- Öğrencilerimizin hangi sınıf düzeyinde yer aldığını Tablo 10'da belirledik.

TABLO 10

Kaçıncı sınıfa gidiyorsunuz?

518 yanıt

- 5. Sınıf
- 6. Sınıf
- 7. Sınıf
- 8. Sınıf

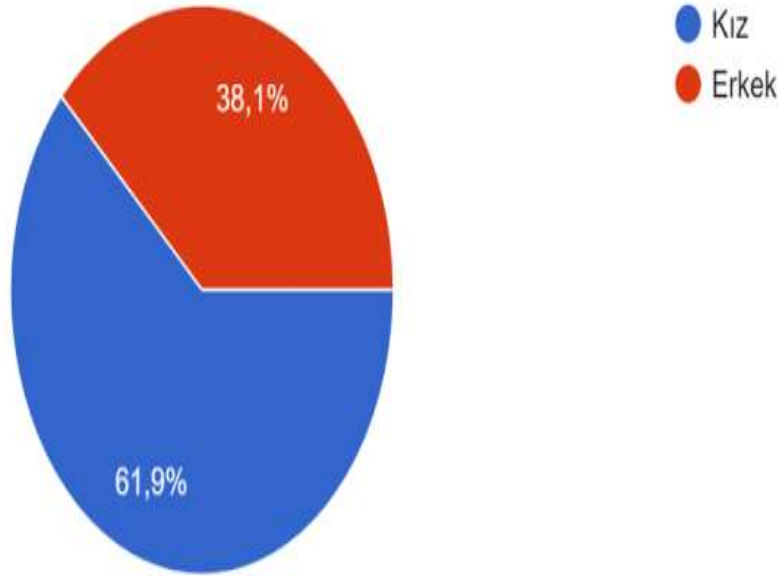
- Öğrencilerimizin cinsiyetlerini Tablo 11’de açıkladık.

TABLO 11

Cinsiyetiniz nedir?

522 yanıt

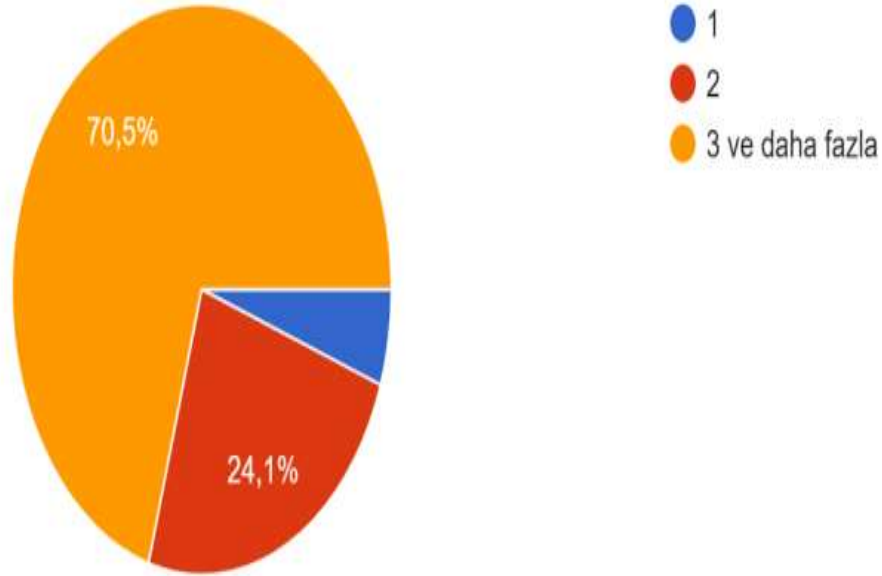
- Tablo 12’de kardeş sayılarına yer verdik.

TABLO 12

Kardeş sayınız nedir? (Siz dahil)

515 yanıt

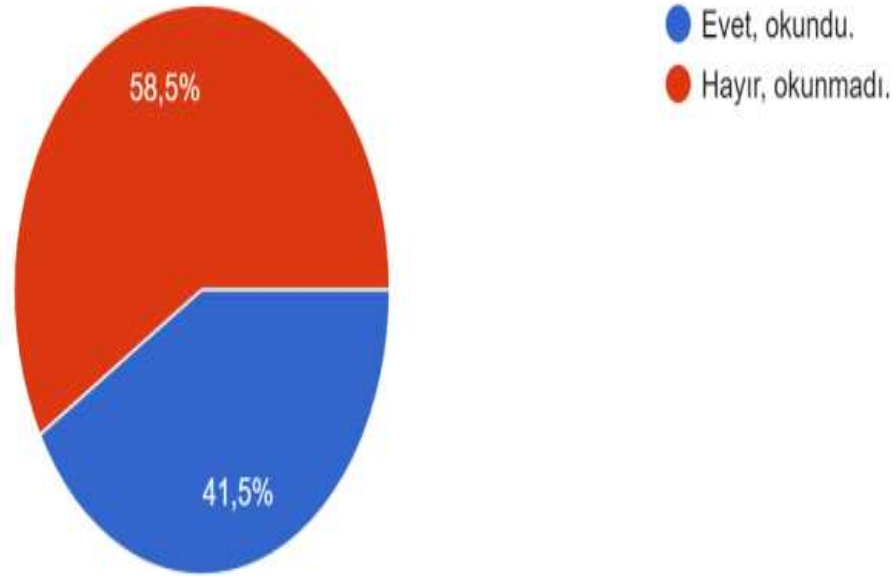
- Tablo 13'te öğrencilerimizin ailelerinde masal okunup okunmadığını tablolaştırarak evlerinde masal kültürü olup olmadığını belirledik.

TABLO 13

Düzenli aralıklarla aileniz tarafından size masal okundu mu ?

518 yanıt

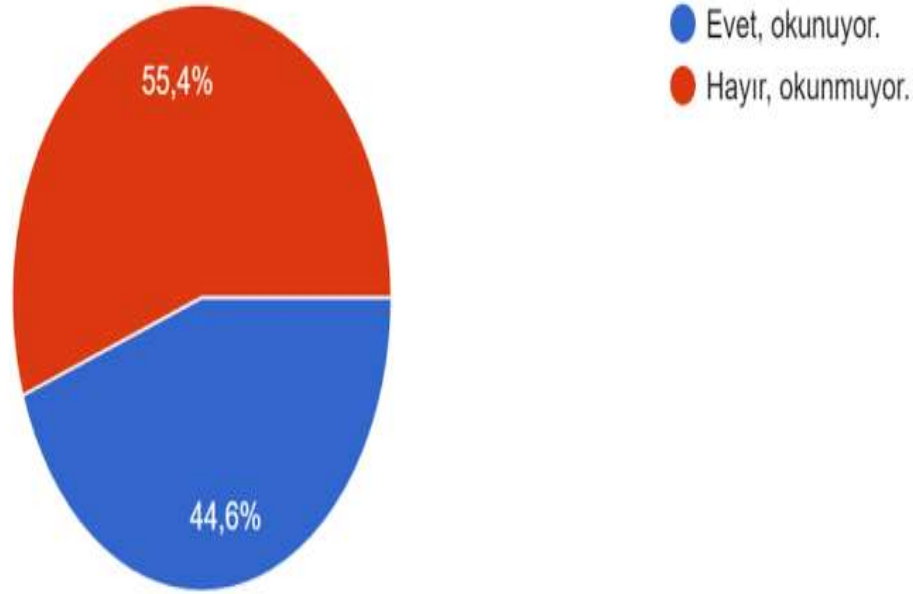
- 14'te öğrencilerimizin kardeşlerine masal okunup okunmadığını belirledik.

TABLO 14

Eğer kardeşiniz varsa ona masal okunuyor mu?

500 yanıt

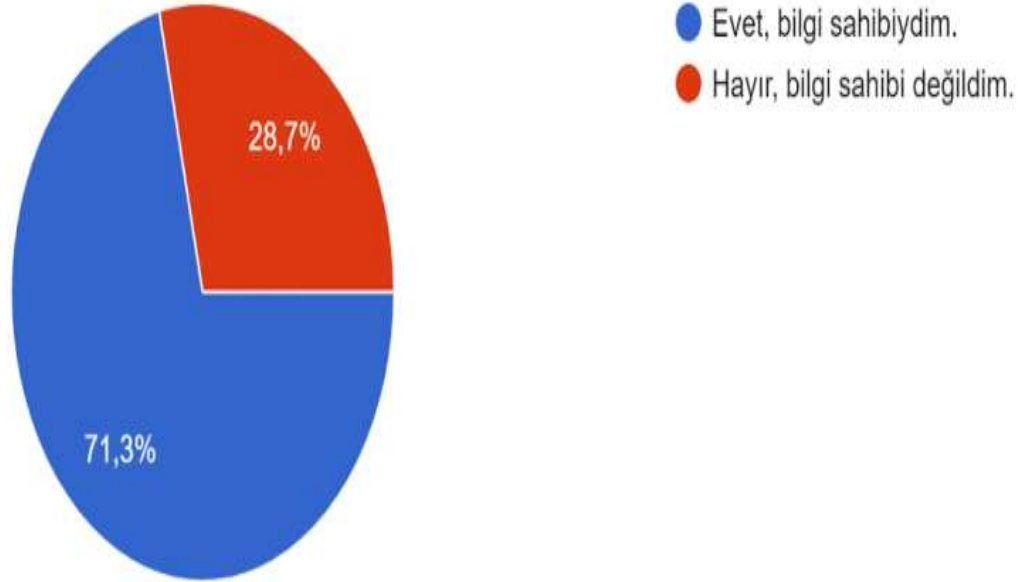
- Tablo 15'te öğrencilerimizin okula başlamadan önce masallarla tanışıp tanışmadığını belirlemeye çalıştık.

TABLO 15

Okula başlamadan önce masallar hakkında bilgi sahibi miydiniz?

520 yanıt

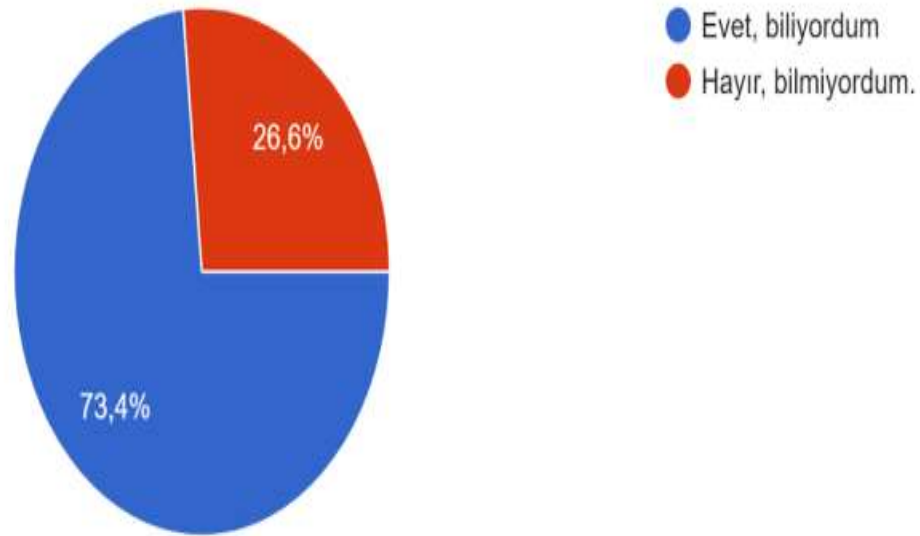
- Tablo 16'da masalların dil gelişimine, okuduğunu anlamaya, özetleme becerisine, Türk kültürünü benimsetmesine olan katkısını öğrencilerin bilip bilmediğini anlamaya çalıştık.

TABLO 16

Masalların dil gelişiminize katkı sağladığını, hayal dünyanızı geliştirdiğini ve Türk kültürüne ait unsurları size aktardığını biliyor muydunuz?

519 yanıt

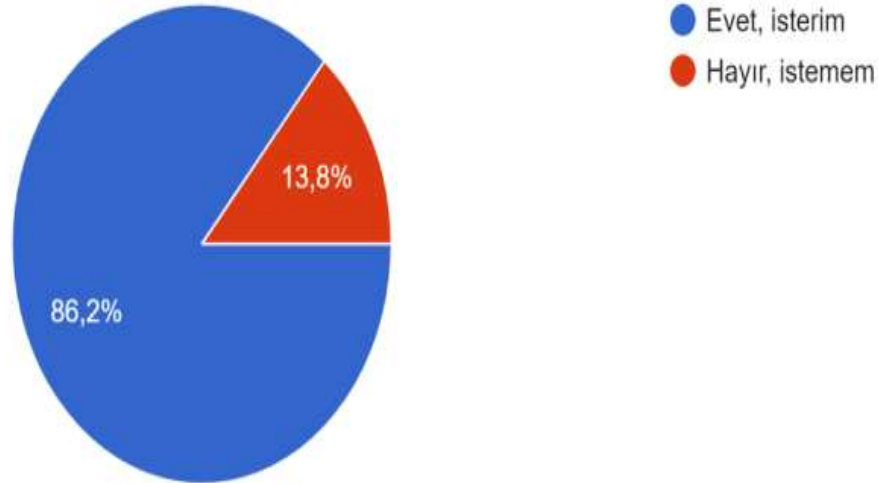
- Tablo 17’de ise öğrencilerimize masallarla ilgili açıklamalar yapıp onları bilgilendirdikten sonra masallar konusunda bir bilincin oluşup oluşmadığını, masallarla ilgili projelere katılıp katılmayacaklarını, masallarla aileleri aracılığıyla tanışmalar bile kardeşlerine masal anlatıp anlatmayacaklarını belirlemeye çalıştık.

TABLO 17

Masallar konusunda bilgi sahibi olduktan sonra kardeşinize düzenli olarak masal okumak veya masalları seslendirip daha önce masallarla tanışmayan çocuklara yardımcı olmak ister miydiniz?

514 yanıt

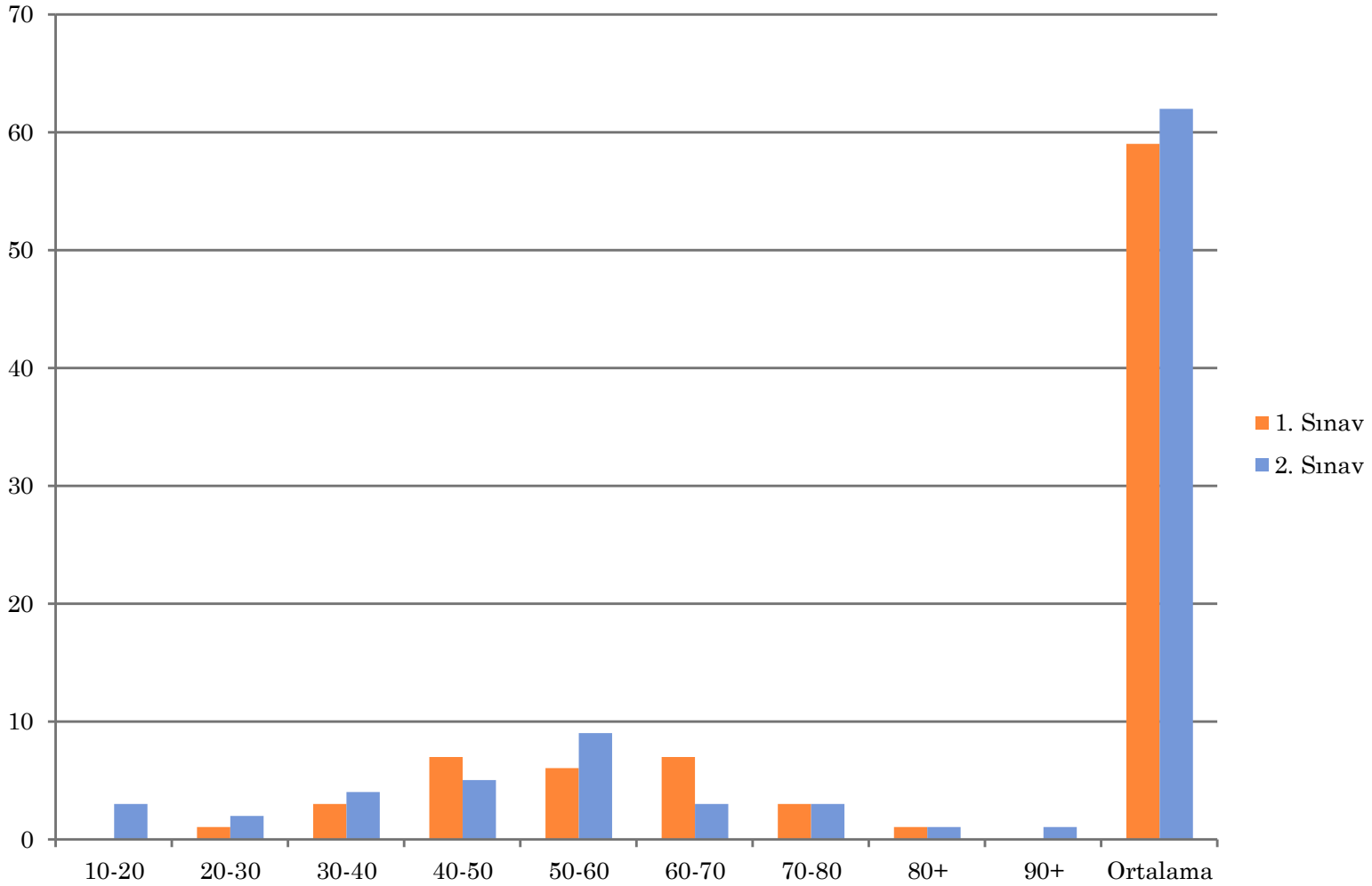

SONUÇ

- Araştırmamızı genel olarak özetini şudur: Ülkemizde masalların çocuklar üzerindeki faydaları bilinmekte ve bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Fakat sosyo-ekonomik olarak geri kalmış bölgelerde yaşayan kişilerin bu çalışmalara ulaşamadığı gözlenmektedir.

TABLO 18

- Öğrencilerimiz masallarla yeterince tanışmamıştı biz bu projeye öğrencilerimizin masallarla tanışmasını, masalların faydalarından doğruca yararlanmasını istedik. Öğrencilerimize 10 Adet masal seslendirdik. Bu masalların özetlerini çıkarmalarını, masalları aile bireylerine de anlatmalarını istedik. Masalların başta okulumuz olmak üzere evlerin içine de girmesine yardımcı olduk. Yapmış olduğumuz bu 10 haftalık çalışma sonunda – ikinci sınav ilkinе göre daha zor olmasına rağmen- başarının %59’dan %62’ye çıktığını gördük. Bu %3’lük artışın sadece başlangıç olmasını temenni ediyor, bu tür çalışmalar yapılarak her öğrencinin masallarla tanışmasını istiyoruz.

KAYNAKLAR

- Bayraktar Özen, C (2022). Anadolu Masalları ve Bu Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi/Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Siirt.
- Dursun Ali Tokel. Hayat Sorunlar Yumağı, Masal Çözümler Hazinesi. Türk Dili Dergisi Aralık Sayısı. (2022)
- Eba 5. Sınıf Okuma Becerileri. Erişim Adresi: https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.945/index.html#/main/curriculum/2/eba/5/870c5df7cc9b3f10?currID=f3bb8020cc579fdec99244fbbb7a90&expand=false&isSub=false&schoolSubType=4&backID=f11a7b99-ccd9-7c12-5983-5be11c690d2b
- Eba 5. Sınıf Okuma Becerileri. Erişim Adresi: https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.945/index.html#/main/curriculum/2/eba/5/870c5df7cc9b3f10?currID=f3bb8020cc579fdec99244fbbb7a90&expand=false&isSub=false&schoolSubType=4&backID=f11a7b99-ccd9-7c12-5983-5be11c690d2b

- Çelik, Y (2022). Etkileşimli Masal Anlatımı Uygulamasının Çocukların Dil Gelişimine Etkisi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi/Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Edirne.
- Gedik, S. (2020). Masalların Eğitimsel İşlevleri. Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi, 3(1), 356-378.
- Kantarcıoğlu, S. (1991). Eğitimde Masalın Yeri. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karasar, N, (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel, Ankara.
- Metin, Mustafa. (2014). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Meb 2019 Türkçe Öğretim Programı, Erişim tarihi: 25.10.2022, Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>
- Işık,S (2022). Eğitimde Masalın İşlevleri ve Judith Malika Liberman'ın Masallarında Metaforik Unsurlar (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi/Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Siirt.
- Tezel,Naki.(2019). Anadolu Masalları. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Yardımcı M. Ve Tuncer H. (2002). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı. İzmir: Ürün Yayınları

